

наукових робіт. – Донецьк : ТЕАН. – 2007. – Вип. 28. – С.17-21.

9. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / Сергей Рубинштейн, Ксения Абульханова-Славская, Андрей Брушлинский. – Санкт-Петербург : Питер, 2007. – 720 с.

10. Слєпкань З. И. Психолого-педагогические основы обучения математике : метод. пособ./ З. И. Слєпкань. – К. : Рад. школа, 1983. – 192с.

11. Трунова О. В. Формування стохастичної культури під час вивчення предметів природничо-математичного циклу в економічних вишах / О. В. Трунова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету Т. Г. Шевченка : Педагогічні науки.– Чернігів : ЧНПУ. – 2011. – Вип. 93. – С. 307-311.

12. Шульга Н. Синергетическая модель обучения стохастике будущих экономистов / Н. Шульга // Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology. – Vol.5. – Budapest. – 2013. – P. 158 – 162

13. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Эльконин. – М. : Педагогика, 1989. – 560 с.

Анотація

У статті проаналізовано будову ціннісної компоненти процесу навчання стохастики майбутніх економістів. Структура даної компоненти представлена як сукупність конструктивних спонукання, мотивація та цілепокладання. Конструкт спонукання охарактеризовано за психологічними особливостями, суб'єктами-носіями та умовами виникнення. Конструкт мотивація визначений за типом зв'язку із сигналами-стимулами, за системою сформованих мотивів та за типом ситуативних факторів. Характеристику конструкту цілепокладання розкрито за сутністю, суб'єктністю та спрямованістю.

Ключові слова: навчальна діяльність, структура навчальної діяльності, потреби, мотиви, цілі, навчання стохастики майбутніх економістів

Аннотация

В статье проанализированы основные составляющие ценностной компоненты процесса обучения стохастике будущих экономистов. Структура данной компоненты представлена как совокупность конструктов побуждение, мотивация и целеположение. Конструкт побуждение охарактеризован по психологическим особенностям, субъектам-носителям и условиям возникновения. Конструкт мотивация определен по типу связи с сигналами-стимулами, по системе сформированных мотивов и по типу ситуативных факторов. Характеристика конструкта целеположение раскрыта через категории сущности, субъектности и направленности.

Ключевые слова: учебная деятельность, структура учебной деятельности, потребности, мотивы, цели, обучение стохастике будущих экономистов.

Summary

The article includes analysis of the value component of the educational process stochastics. The structure of the component is represented as a set of constructs inducement, motivation and goal-setting.

Key words: educational activities, structure learning activities, needs, motives, goals, training Stochastics future economists.

УДК 378.147:811

С. В. Яблоков

(Маріупольський державний університет)

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ “ДІАЛОГУ КУЛЬТУР” ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Постановка проблеми. В організації професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вищих навчальних закладах України існують певні проблеми: швидке зростання кількості навчальних предметів і перевантаження навчальних планів; диспаритет представлених в освітній системі іноземних мов, низький рівень іншомовної мовленнєвої компетенції,

недостатній рівень підготовки вчителів іноземних мов; “відсутність систематичної методичної підготовки з огляду на багатомовність, низький рівень забезпечення навчальними матеріалами” (В. Гаманюк [5, с. 31]); недостатньо устаткування навчально-методичної й матеріально-технічної бази установ вищої педагогічної освіти тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. Закономірності та специфіка фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов, мовної й іншомовної освіти вивчалися в роботах В. Баркасі, О. Бернацької, Н. Гальської, В. Гаманюк, І. Зимньої, В. Калініна, Г. Китайгородської, М. Ляховицького, Р. Мільруд, С. Ніколаєвої, Ю. Пассова, В. Сафонові та багатьох інших науковців.

Кожна людина у своєму житті входить і розчиняється у світі культури – “в будинку свого буття”. Цей культурний світ складають традиції та ритуали, норми та цінності, витвори мистецтва та речі; в ньому відбуваються уявлення про світ, які склалися протягом сторіч в умовах природної й історичної взаємодії. Але вся важлива інформація про людське життя, мислення, уявлення лише тоді стають явищами культури, коли знаходять вираження в тексті. В історії сформувалися два канали передавання інформації: один із них, як і в усій живій природі, – генетичний, а за допомогою другого каналу відомості передаються від покоління до покоління через різноманітні знакові системи, із яких, на думку більшості дослідників [9, с. 120], найважливішою є мова.

Олександр Купрін писав: “Мова – це історія народу. Мова – це шлях цивілізації та культури. Тому вивчення та збереження ... мови є не марним заняттям ..., але нагальною необхідністю” [8, с. 1]. Дійсно, від володіння мовою (мовами) залежить сприйняття та розуміння світу: “Мови – це ієрогліфи, в які людина заключає світ і свою уяву, – стверджував В. фон Гумбольдт. – Через розмаїття мов для нас відкривається багатство світу та розмаїття того, що ми пізнаємо в ньому, і людське буття стає для нас ширше, оскільки мови в чітких і дієвих рисах дають нам різні способи мислення та сприйняття” [6]. Таким чином, мова є втіленням у єдності всіх основ людського життя [9, с. 116].

Але розпочатий наприкінці ХХ століття незворотний процес глобалізації призвів до зміни типу культури. У зв'язку з цим виникла низка проблем: по-перше, інформаційний неокolonіалізм руйнує традиційні цінності локальних цивілізацій, замінюючи їх цінностями, властивими суспільствам розвинених країн; по-друге, глобалізація, що уніфікує побут і мислення, одночасно провокує бунт етнічних почуттів, прагнення до етнічної ізоляції [4]; по-третє, прискорення поступу історії, оновлення мови, формування деструктивного світогляду, що придушує духовні основи, перешкоджають взаєморозумінню поколінь – “розпадається зв'язок часів” [9, с. 114–133]. Тому виникає суттєва проблема: як етносам сьогодні здійснювати культурно-цивілізаційний розвиток, не руйнуючи етнічне коріння? Лінгводидакти також розв'язують питання: яким чином навчати рідної й іноземної мовам, не руйнуючи світоглядну картину світу мовців, а розширюючи її, встановлюючи необхідні зв'язки, здійснюючи необхідний “діалог культур”.

У сучасному постіндустріальному суспільстві, незважаючи на великі

інформаційно-технічні, інформаційно-комунікаційні досягнення, культура втрачає свій ціннісний смисл, перетворюється на розвагу, видовище. Засоби масової інформації, Інтернет руйнують міжнаціональні кордони, створюють видимість входження споживача до світової культури, коли насправді нав'язується лише сурогат культури, який не має ані базових культурних цінностей, ані національних цінностей, ані національної мови. Істинна культура стає ще більш недоступною масам. Тому сьогодні, в умовах, коли цивілізація та культура суперечливо розвиваються, освіта не може бути й не є ціннісно-нейтральною діяльністю. Освіта є цінністю в силу її цілеспрямованого характеру, вона є частиною культури, цінності педагогічної творчості визначаються духовним станом сучасної культури загалом. Людині цивілізації з усіма її недоліками протистоїть не природна людина, а духовна людина, за висловом М. Бердяєва [3]. Орієнтація на Людину Культури, готові до самотворення, протягом усього життя є відродженням традицій вітчизняної гуманістичної педагогіки.

Загальновідомо, що ключовим критерієм ідентифікації себе з певним етносом є комунікація, тобто мова, а також інші символи повсякденної взаємодії стають головними. На нашу думку, мова – продукт, структурний елемент та умова культури.

Отже, проблема мови та культури – це ще проблема культурного діалогу між культурами, існуючими одночасно, та культурами різних епох.

Мета статті – визначити особливості реалізації ідей “діалогу культур” за допомогою включення майбутніх учителів іноземних мов до міжкультурної комунікації в створеному культуро-освітньому середовищі, спрямованому на засвоєння системи цінностей, норм поведінки, особливостей країни вивчаної мови.

Сучасні уявлення про “діалог культур” базуються на засадах філософії діалогізму (М. Бахтін, М. Бубер, Г. Гадамер, Ф. Розенцвейг, О. Ухтомський та інші), яка розглядається як передумова комунікативної дидактики.

Підкреслимо, що в сучасних лінгводидактиці, лінгвокультурології та комунікативній лінгвістиці (дослідження Ф. Бацевича, В. Воробйова, В. Маслової, Ю. Прохорова, Ю. Степанова та інших) поняття “діалог культур”, передусім, розуміється як “взаємодія культур, що контактують у процесах міжкультурної комунікації чи вивчення іноземних мов, яке забезпечує адекватне взаєморозуміння і духовне взаємозбагачення представників різних національних лінгвокультурних спільнот” [2, с. 44].

Формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів – складний процес, який не можна схарактеризувати без урахування антиномічності культури (антиномія розуміється нами як “єдність двох протилежних, але однаково добре обґрунтованих суджень про культуру”) [11, с. 16]:

1) залучення до культури сприяє соціалізації особистості, а також створює передумови для її індивідуалізації, тобто сприяє розкриттю та ствердженню особистістю власної унікальності;

2) у певній мірі культура не залежить від суспільства, але вона не існує поза ним, створюється лише в ньому;

3) культура облагороджує людину, позитивно впливає на суспільство

загалом; але й може негативно діяти, підкоряючи людину (наприклад, масова культура);

4) культура існує як процес збереження традицій і норм, але вона безперервно їх порушує, оскільки отримує життєву енергію в новаціях; її здатність до самооновлення, постійного перетворення дуже велика.

М. Каган з огляду на антинормичність як на головну ознаку культури писав: “Звернення до підсумків вивчення культури призводить до висновку, що тут відбувається дещо, подібне теоретичному дослідженню людини та мистецтва: якщо мистецтво моделює, ілюзорно творить цілісне людське буття, то культура реалізує це буття саме як людське в усій повноті історично вироблених нею якостей і здатностей. Інакше, все, що є в людині як людині, подається у вигляді культури, і вона виявляється настільки ж різнобічно-багатою та суперечливо-доповнювальною, як і сама людина – творець культури та її головне творіння” [7, с. 19–20].

Культура – це сукупність усіх форм діяльності суб'єкта у світі, яка ґрунтується на системі установок і приписів, цінностей і норм, зразків і ідеалів, це спадкоємна пам'ять колективу, що “живе” лише в діалозі з іншими культурами.

Зважимо також на визначення, запропоноване Ю. Лотманом: “Культура є форма спілкування між людьми” [10, с. 28].

Осмислення “діалогу культур” є умовою взаєморозуміння, толерантності, плюралізму, підґрунтям розуміння проблем людини, її буття, системи міжособистісних і міжкультурних відносин.

Отже, у сучасному світі “скорочених відстаней”, миттєвих і щільних зв'язків і залежностей важливу роль у збагаченні особистісного, суспільного та загальнокультурного досвіду відіграє діалог з іншими культурами, як спорідненими, так і далекими. Головна функція “діалогу культур” – миротворча, об'єднувальна, збагачувальна. Значущими є роздуми з цього приводу філософа І. Львіна: “Усвідомлена етнічна та національна приналежність спонукає в людині духовність, яка повинна мати форму національної духовності. Пізнати “душу народу” – значить пізнати духовність його національного характеру... той, хто відчуває духовне та любить його, той знає понаднаціональну, загальнолюдську сутність... Саме тому істинний патріот не здатен ненавидіти або зневажати інші народи, тому що бачить їх духовну силу та їх духовні досягнення” [13].

Безумовно, освіта, просвітництво впливають на мирну взаємодію етносів, на установлення їх культурних контактів: необхідно знайомити молоде покоління з іншими культурними цінностями та зразками, одночасно допомагаючи йому усвідомлювати власну етнічну приналежність.

Сучасні економічні, культурні, наукові контакти країн і народів зробили актуальними дослідження, стосовні міжкультурних комунікацій, співвідношення мов і культур, мовної особистості, загальнокультурних і національних цінностей, методики навчання іноземної мови тощо. “Спільно творити гармонійну єдність життя, яке відбивається багатими барвами різних культур, можна лише в тому випадку, якщо ми будемо співчутливо вживатися в чужі культури, осягати їх як свою власну і таким чином виховувати в собі здатність поповнювати один одного своєю творчістю”, – писав з цього приводу Н. Лосський [13].

Зазначимо, що термін “міжкультурна комунікація” (Intercultural communications), уведений у науковий обіг американським культурологом й антропологом Едвардом Т. Холлом у 50-і роки ХХ ст., розуміється сучасними вченими, по-перше, як “процес спілкування (вербального і невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, як правило, послуговуються різними ідіоетнічними мовами, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку при спілкуванні” [2, с. 83]; по-друге, як «особливий тип культури, який характеризується взаємодією національних (етнічних) культур, етнокультурною компетенцією особистостей, толерантністю, прагненням до міжнаціональної згоди у всіх видах спілкування» [2, с. 83]. У нашому дослідженні ми послуговуємося другим визначенням цього поняття.

Кожний етнос (народ) має усталену етнічну культуру, що складалася протягом сторіч і до якої входить широкий спектр духовних і матеріальних цінностей, свій образ життя, правила, норми, стратегії та тактики поведінки й спілкування, які, до того ж, у різних соціальних прошарків етносу не тільки мають свої особливості, але й залежать від конкретних ситуацій спілкування. Тому успіх міжкультурної комунікації базується на знанні мови, національних соціальних, мовних, культурних особливостей учасників комунікації, основних життєвих стереотипів, шкал цінностей, властивих культурам, до яких вони належать. Одним із найважливіших чинників успішної міжкультурної комунікації є усвідомлення взаємної “культурної чужинності” її учасників.

Науковці до необхідних у міжкультурній комунікації знань відносять знання формул ввічливості, національних особливостей використання жестів, міміки, рухів тіла, урахування відстані між співрозмовниками тощо [14, с. 53]. Комунікативні невдачі провокуються відсутністю таких знань.

В. Махінов слушно вказує: “Пріоритетність навчання діалогу культур призвела до значного зростання інтересу до іноземних мов, що супроводжується зіставленням звичаїв, традицій, побуту різних народів. Об’єктивно збільшилася зацікавленість і власною етнокультурною у всіх її різноманітних проявах і спричинила попит на дослідження національної культурної спадщини” [12, с. 152]. Наукова парадигма, що ґрунтується на “розумінні міжкультурної комунікації як такої, при якій комунікативні партнери, належачи до різних мов і культур, усвідомлюють факт чужинності один одного” [12, с. 152], перестає бути приналежністю лише сфери навчання іноземних мов, розповсюджуючись на широке проблемне поле гуманітарного, міждисциплінарного знання.

Отже, завдання педагогічного вищого навчального закладу – підготувати майбутнього вчителя не лише кваліфікованим спеціалістом, але й – толерантною, інтелігентною, освіченою і високоморальною особистістю, здатною адаптуватися в непростих соціально-економічних умовах сьогодення до міжкультурної комунікації з різними представниками багатокультурного українського та світового співтовариства. Тому, впевнені, підготовка вчителя іноземної мови передбачає оволодіння ним, крім спеціальних компетентностей (професійної, комунікативної, іншомовної) та компетенцій (лінгвістичної, мовленнєвої, пізнавальної, соціолінгвістичної,

лінгвокраїнознавчої, лінгвометодичної, соціальної, стратегічної тощо), загальнокультурною компетентністю та комплексом загальнокультурних компетенцій.

Складові процесу іншомовної освіти мають забезпечити розвиток не тільки зовнішніх показників рівня мовних і мовленнєвих умінь і навичок студентів, а й внутрішніх пізнавальних потреб, ціннісних орієнтацій, когнітивного та культурного досвіду, особистісних якостей (толерантність, щирість, тактовність, почуття мови тощо).

Н. Барішніков чітко визначив учителя іноземної мови, назвав його “ретранслятором культури виучуваної мови, який передає її через призму свого Его, що належить до рідної (національної) культури” [1, с. 28].

Із дидактичної точки зору розвиток загальнокультурної компетентності в освітньому процесі відбувається змістовно в межах вивчення гуманітарного блоку навчальних дисциплін. Але цього недостатньо. Вивчення цієї проблеми привело нас до висновку, що й спеціальні дисципліни мають певну культурну складову. Провідною у викладанні навчальних дисциплін стає позиція педагога, який є поведирем у світ культури.

Культурно-освітнє середовище студентів не обмежується навчально-виховним процесом у ВНЗ, на нього впливають зовнішні чинники (родина, сімейний побут, друзі, заклади культури, політичні та соціально-економічні відносини у суспільстві тощо).

Вважаємо, що проблема розширення культурно-освітнього простору може вирішитися за рахунок використання різних джерел культури, видів освіти.

Ознаками культурно-освітнього середовища, спрямованого на засвоєння системи цінностей, норм поведінки, особливостей країни виучуваної мови, на нашу думку, є такі:

- створення суб’єкт-суб’єктних відносин у навчально-виховному процесі;
- змінення рольових позицій студентів: той, кого навчають, → той, хто самонавчається, → той, хто навчає;
- відношення викладача до студента як до рівноправного партнера в міжособистісному та педагогічному спілкуванні;
- орієнтація студентів на соціально цінні, гуманістичні мотиви майбутньої педагогічної діяльності;
- створення емоційно сприятливої атмосфери заняття;
- створення ситуацій успіху як засобу розвитку мотивації досягнення та виховання позитивного відношення майбутніх учителів до процесу формування загальнокультурної компетентності та самовиховання;
- застосування різноманітних інноваційних технологій (структурно-логічних, діалогових, ігрових, креативних, тренінгових) на лекційних і практичних заняттях, у самостійній роботі студентів, спрямованих на формування загальнокультурної компетентності, на розвиток умінь знаходити, формулювати, аргументувати, оцінювати індивідуальні варіанти розв’язання загальнокультурних проблем;
- використання навчально-мовленнєвих, природно-мовленнєвих, проблемних ситуацій, прийомів візуалізації й естетичного впливу на

студентів – майбутніх учителів іноземних мов;

– вивчення взаємозв'язків між культурами різних країн під час порівняння, співставлення суспільних, культурних і мовних реалій, норм вербальної та невербальної поведінки в рідній та іншомовній культурах;

– діяльність за межами навчального закладу: спілкування з носіями виучуваної мови, робота перекладачем, читання аутентичної наукової та художньої літератури, періодичних видань, перегляд аутентичних художніх і документальних фільмів, спілкування в Інтернеті;

– формування позитивного емоційного відношення до факту наявності “чужої” культури, постулювання ідеї про становлення й ідентифікацію “свого” через “чуже”.

Підкреслимо, що суб'єкт-суб'єктні відносини педагогічного вищого навчального закладу мають специфічні риси, які відрізняють їх від суб'єкт-суб'єктних відносин у загальноосвітній школі, а саме: різновіковий склад студентів; єдині цільові установки (отримання професії); наявність соціального досвіду; досвід комунікативної та культурної діяльності; зміст комунікативного та загальнокультурного матеріалу, призначеного для засвоєння в процесі взаємодії; загальнокультурна компетентність як необхідний компонент професійних знань.

Результатом іншомовної міжкультурної підготовки, як зазначається науковцями, повинна стати мовна особистість студента, яка “становить єдність колективного й індивідуального, що виявляється у невідривному зв'язку між собою”, яка характеризується “власним знанням мови й особливостями її використання” [12, с. 157].

У формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов у межах міжкультурної комунікації важливо зважати на розвиток індивідуального досвіду особистості. І.Якиманська [15], справедливо підкреслює: саме суб'єктний досвід, який складають предмети, уявлення, поняття, операції, прийоми, правила виконання дій, емоційні коди (особистісні смисли, установки, стереотипи), є, з одного боку, підґрунтям формування траєкторії індивідуального розвитку, а з другого – значуща умова для встановлення ефективних комунікацій.

Зазначимо, що норми культури не унаслідуються генетично, а засвоюються через навчання, тому оволодіння національною й інонаціональною культурами потребує серйозних інтелектуальних і вольових зусиль як з боку того, хто навчається, так і з боку того, хто навчає.

У створеному на ідеї втілення суб'єкт-суб'єктних відносин у навчально-виховний процес культуро-освітнього середовища відбувається зміна рольових позицій студентів: той, кого навчають, → той, хто самонавчається, → той, хто навчає. Це, в свою чергу, відбивається на отриманих результатах:

1) студенти – майбутні вчителі іноземних мов:

– оволодівають ключовими компетенціями, які сприяють досягненню успіху в мінливих умовах сучасного суспільства (вміння і навички самостійної дослідницької діяльності, загальнокультурна підготовка, знання та володіння комунікативними й інформаційно-комунікаційними засобами зв'язку тощо);

– формують цілісне уявлення про явища в навколишньому світі та в

світі цінностей, сучасний світогляд культурної людини;

– навчаються розуміти мову як засіб комунікації членів певної національної лінгвокультурної спільноти, як основу лінгвокультурної парадигми;

– навчаються проектувати й управляти власною діяльністю не лише в навчальній діяльності, але й у творчій, науковій, культурній діяльності за межами навчального закладу;

– оволодівають культурою взаємовідносин із однолітками, викладачами, батьками, вміннями мінімізувати конфліктні ситуації, долати конфліктні та комунікативні бар'єри;

– засвоюють систему цінностей, норми поведінки, особливості країни виучуваної мови.

– оволодівають загальною та педагогічною культурою, поповнюють, поглиблюють й удосконалюють загальнокультурні знання шляхом самоосвіти;

2) викладачі:

– розширюють можливості для розвитку педагогічної творчості, досягнення освітніх результатів, що фіксують успіхи студентів за рахунок застосування інноваційних технологій, модернізації змісту педагогічної вищої освіти, орієнтованої на компетентнісний і культурологічний підходи;

– оволодівають способами суб'єкт-суб'єктних відносин із студентами за рахунок залучення їх до навчально-виховного процесу та підвищення їх відповідальності за результати освітньої діяльності.

Висновки. Таким чином, реалізація ідей “діалогу культур” за допомогою включення майбутніх учителів іноземних мов до міжкультурної комунікації в створеному культуро-освітньому середовищі, спрямованому на засвоєння системи цінностей, норм поведінки, особливостей країни виучуваної мови, на нашу думку, є умовою успішного формування їх загальнокультурної компетентності.

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. З огляду на вищезазначене, вважаємо завданнями іншомовної освіти, з огляду на формування в майбутніх учителів іноземних мов загальнокультурної компетентності: осмислення культури в її реальній цілісності та повноті різних форм існування, в її будові, функціонуванні та розвитку; усвідомлення життєвості певної культури; розуміння національної специфіки культур різних народів; визначення загальнокультурних цінностей, які містяться в кожній із культур; розуміння взаємодії різних національних культур; визначення особливостей взаємодії культур особистостей у міжкультурній і міжособистісній комунікації. Подальші пошуки у напрямку дослідження пов'язані із розробкою концепції організації роботи зі студентами, яка буде націлена на виконання цих завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барышников Н. В. Параметры обучения межкультурной коммуникации в средней школе / Н. В. Барышников // Иностранные языки в школе. – 2003. – №2. – С. 28–32.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Флорій Сергійович Бацевич. – К.: Довіра, 2007. – 205 с. – (Словники України).
3. Бердяев Н. А. Философия свободного духа / Николай Александрович Бердяев. – М.: Республика, 1994. – 480 с.
4. Влияние средств массовой информации на формирование культурной

идентичности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.anthropology.ru/>.

5. Гаманюк В. А. Теорія та практика іншомовної освіти у Німеччині в контексті загальноєвропейських інтеграційних процесів : автореф. дис. докт. пед. наук: спец. 13.00.01 / Віта Анатоліївна Гаманюк. – Луганськ, 2013. – 40 с.

6. Гумбольдт фон В. Избранные труды по языкознанию [Электронный ресурс] / Вильгельм фон Гумбольдт; [пер.]. – М. : Прогресс, 1984. – 400 с. – Режим доступа: booker.org>reader?file=1229921

7. Каган М. С. Философия культуры: [учебное пособие] / Моисей Самойлович Каган. – СПб.: ТОО ТК "Петрополис", 1996. – 544 с.

8. Кензина З. М. Обучение русскому языку в многонациональном классе [Электронный ресурс] / З. М. Кензина. – Режим доступа: <http://www.petsovet.org/>.

9. Культурология: [учеб. для студ. техн. вузов] / Колл. авт.; Под ред. Н. Г. Багдасарьян. – [3-е изд., испр. и доп.]. – М.: Высш. шк., 2001. – 511 с.

10. Лотман Ю. М. Беседы о русской культуре: Быт и традиции русского дворянства (XVIII – начало XIX века) / Юрий Михайлович Лотман. – СПб.: Искусство – СПб, 1994. – 399 с., 5 л. ил.

11. Маслова В. А. Лингвокультурология : [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / Валентина Авраамовна Маслова. – [2-е изд., стереотип.]. – М. : Изд. центр «Академия», 2004. – 208 с.

12. Махінов В. М. Теоретичні засади міжкультурного спілкування як категорія методики навчання іноземних мов / В. М. Махінов // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Україна і Німеччина: Мова. Культура. Освіта» (Кривий Ріг, 17–18 квітня, 2014 р.) – Кривий Ріг: КП ДВНЗ «КНУ», 2014. – С. 149–159.

13. Русский менталитет в представлении мыслителей и философов Зарубежья [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bankrарobot.com/>.

14. Тропина Н. П. Учебный социолингвистический словарь-справочник / Нина Павловна Тропина. – Херсон: Изд-ль Гринь Д. С., 2013. – 150 с.

15. Якиманская И. С. Личностно ориентированное обучение в современной школе / Ирина Сергеевна Якиманская. – М.: Сентябрь, 2002. – 96 с.

Анотація

У статті схарактеризовано таку педагогічну умову успішного формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов, як реалізація ідей "діалогу культур" за допомогою включення студентів до міжкультурної комунікації в створеному культурно-освітньому середовищі, спрямованому на засвоєння системи цінностей, норм поведінки, особливостей країни виучуваної мови.

Ключові слова: загальнокультурна компетентність, міжкультурна комунікація, "діалог культур", культурно-освітнє середовище.

Аннотация

В статье охарактеризовано такое педагогическое условие формирования общекультурной компетентности будущих учителей иностранных языков, как реализация идей "диалога культур" с помощью включения студентов в межкультурную коммуникацию в созданной культурно-образовательной среде, направленной на освоение системы ценностей, норм поведения, особенностей страны изучаемого языка.

Ключевые слова: общекультурная компетентность, межкультурная коммуникация, "диалог культур", культурно-образовательная среда.

Summary

The article characterizes such pedagogical condition of formation of common cultural competence of future teachers of foreign languages as the realization of the ideas of "dialogue of cultures". This realization occurs due to inclusion of students into intercultural communication in the established cultural and educational environment. This communication is aimed at mastering the system of values, norms of behavior and particular features of the country the language of which is learned.

Key words: common cultural competence, intercultural communication, "dialogue of cultures", cultural and educational environment.